

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

'Maddi Olay ve Uygulanacak Hüküm Konusu:

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152. maddesinin 1. fıkrasında 'Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır' hükmüne, 3. fıkrasında ise, 'Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır.' kuralına yer verilmiştir.

Bakılan davada, dava konusu işlemin, Kırıkkale Polis Meslek Yüksekokulu öğrencisi iken okulla ilişkisi kesilen davacı için yapılan masraflara karşılık çıkartılan 26.811,32 TL borcun bir ay içinde ödenmesi gerektiğine, aksi takdirde yasal işlemlere başlanılacağına ilişkin 28.01.2011 tarih ve 81 sayılı Kırıkkale Polis Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü işlemi ile bu işleme yapılan itirazın reddine ilişkin 28.03.2011 tarih ve 202 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmış olması ve uyuşmazlığın, polis adaylarının kendilerine mevzuat hükümleri ile yüklenen mecburi hizmet yükümlülüğünü yerine getirmeden ilişkilerinin kesilmesi nedeniyle çıkarılan borcun tahsiline ilişkin olduğunun anlaşılması nedeniyle, davada Mahkememiz açısından uygulanacak 'kanun hükmü'nün, polis adaylarına mecburi hizmet yükümlülüğü getiren ve bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda uygulanacak yaptırımı düzenleyen 4652 sayılı Polis Yükseköğretim Kanunu'nun 15. maddesinin 11. fıkrasında yer alan '... dört katını ...' ibaresi olduğu sonucuna varılmıştır.

İLGİLİ KANUN MADDELERİ:

4652 sayılı Polis Yükseköğretim Kanunu'nun 1. maddesinde, 'Bu Kanunun amacı, Türk Polis Teşkilatının en yüksek öğretim kurumu olan Polis Akademisi ve bağlı fakülteler, enstitüler ile polis meslek yüksek okullarındaki yüksek öğretim ile ilgili amaç ve ilkeleri belirlemek, bu okulların teşkilatlanmasını, görev ve sorumluluklarını, eğitim-öğretim, araştırma, yayın, öğretim elemanları ve öğrenciler ile ilgili esasları düzenlemektir. Bu Kanun, Akademi ve buna bağlı eğitim-öğretim kurumlarını, yönetim ve öğretim organlarını, bunların işleyişini, görev, yetki ve sorumluluklarını, eğitim ve öğretim esaslarını ve bu konulara ilişkin diğer hususları kapsar.' kuralına yer verilmiş, aynı Kanun'un 'Öğrenci Kaynağı, Öğrencilerin İstihkakları, Özlük İşlemleri, Mecburi Hizmet Yükümlülüğü İle Evlenme Yasası' başlıklı 15. maddesinin 10. fıkrasında, 'Fakülte, enstitü ve polis meslek yüksek okullarında lisans, lisans üstü veya ön lisans eğitimi yapanlar (yabancı uyruklular hariç) her öğretim yılı karşılığında iki yıl süreyle mecburi hizmetle yükümlüdürler.' kuralı, 11. fıkrasında ise, 'Bunlardan mezun olup olmadığına bakılmaksızın mecburi hizmetle yükümlü olduğu süre içinde, istifa edenler veya ilişkisinin kesilmesini gerektiren bir suç işleyenler ya da sağlık sebebi hariç, başka herhangi bir sebeple ayrılanlar, yükümlülük sürelerinin eksik kısmı ile orantılı olarak kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarının dört katını tazminat olarak ödemek zorundadırlar.' hükmü bulunmaktadır.

ANAYASAYA AYKIRILIK NEDENLERİ VE İLGİLİ ANAYASA MADDESİ:

ANAYASANIN 10. MADDESİ YÖNÜNDEN;

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 'Kanun Önünde Eşitlik' başlıklı 10. maddesinde,

'Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür.

Hiçbir kişiye, aileye zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.' kuralı yer almaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin çeşitli kararlarında da belirtildiği üzere, yasa önünde eşitlik ilkesi, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Anayasaya aykırı olduğu düşünülen itiraz konusu Yasa maddesi ile, emniyet teşkilatının personel ihtiyacının karşılanması amacıyla eğitim ve öğretim faaliyetinde bulunan Polis Akademisi'ne bağlı fakülte, enstitü ve polis meslek yüksek okullarında lisans, lisans üstü veya ön lisans eğitimi yapanların (yabancı uyruklular hariç) her öğretim yılı karşılığında iki yıl süreyle mecburi hizmetle yükümlü oldukları kurala bağlandıktan sonra, bu kurumlarda eğitim görenlerden, mezun olup olmadığına bakılmaksızın mecburi hizmetle yükümlü olduğu süre içinde, istifa edenler veya ilişkisinin kesilmesini gerektiren bir suç işleyenlerin ya da sağlık sebebi hariç, başka herhangi bir sebeple ayrılanların, yükümlülük sürelerinin eksik kısmı ile orantılı olarak kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarının dört katını tazminat olarak ödemek zorunda oldukları yönünde bir düzenlemeye yer verilmiştir.

Emniyet teşkilatının personel ihtiyacının karşılanması amacıyla verilen özel nitelikteki bir eğitim karşılığında, bu eğitimden yararlananlara belirli bir süre mecburi hizmet yükümlülüğü getirilmesinde ve bu yükümlülüğe uymayanlara belirli bir yaptırım uygulanmasında hukuka aykırı bir durumun söz konusu olmadığı açıktır. Ancak aynı hukuki statüde bulunan ve mecburi hizmet yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişilere (polis adaylarına) farklı yaptırımlar uygulanmasını öngören düzenlemelerin Anayasanın 10. maddesinde ifadesini bulan kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı sonuçlar doğuracağı açıktır.

4652 sayılı Kanunda öngörülen eğitim süreci ve mecburi hizmet yükümlülüğü sistemine benzer bir sistemi içeren bir kural, yine Emniyet Teşkilatının personel ihtiyacının karşılanması

amacıyla 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 5336 sayılı Kanunun 2. maddesiyle eklenen Ek-24. maddede yer almaktadır. Anılan maddenin 5997 sayılı Kanunun 3. maddesiyle değişik 2. fıkrasında, en az dört yıllık yükseköğretim kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olup, sınav tarihi itibarıyla 28 yaşından gün almayan erkek ve bayanlar ile askerliğini yapmış 30 yaşından gün almamış erkek adaylar arasında yapılacak seçme sınavında başarılı olanların, altı aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimine alınması öngörülmüş, 3. fıkra, 'Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitim-öğretim, parasız yatılı ve üniformalı olup, öğrencilerin iâşe, ibate ve sağlık giderleri ile diğer istihkakları Devletçe karşılanır. Ayrıca, öğrencilere polis meslek yüksek okulu öğrencilerine ödenen miktar kadar harçlık ödenir.' hükmüne, 4. fıkra, 'Polis meslek eğitim merkezlerindeki eğitim-öğretim süresi içerisinde; giriş şartlarını taşımadıkları sonradan anlaşılanlar, eğitim ve öğretimini başarı ile tamamlayamayanlar, sağlık ve disiplin yönünden polis olamayacağına yetkili kurullarca karar verilenlerin polis meslek eğitim merkezleri ile ilişkileri kesilir. Sağlık veya ölüm dışındaki nedenlerle ilişkisi kesilenlerden, ödenen harçlık ve yapılan masraflar kanuni faizi ile birlikte tahsil edilir.' kuralına yer verilmiş, 5. fıkra ise, 'Polis meslek eğitim merkezlerinde eğitimlerini başarı ile tamamlayanlar, Emniyet Genel Müdürlüğü kadrolarına aday polis memuru olarak atanırlar. Bu şekilde atananlar, atanma tarihinden itibaren altı yıl süreyle başka kurumlara nakil yoluyla atanamazlar. Bu süre zarfında memuriyetten çekilen, çekilmiş sayılan, meslekten veya memuriyetten çıkarma cezası alan ve aslî memurluğa atanamayarak ilişkisi kesilenler, mecburi hizmet sürelerinin kalan her yılı için, kendilerine yapılmış olan öğretim masraflarını tazminat olarak ödemek zorundadırlar.' kuralı yer almıştır.

Belirtilen yasa hükümlerine göre, 4652 sayılı Yasa ile, emniyet teşkilatının personel ihtiyacının karşılanması amacıyla kurulan Polis Akademisi'ne bağlı fakülte, enstitü ve polis meslek yüksekokullarında öğrenim gören ancak mecburi hizmet yükümlülüğünü yerine getirmeden ayrılanların, kendilerine yapılan öğretim masraflarının 'dört katını' tazminat olarak ödemeleri öngörülmüşken, 3201 sayılı Kanunun Ek-24. maddesi ile kurulan ve aynı amaçla eğitim verilen polis meslek eğitim merkezlerinde öğrenim gören, polis meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerle aynı hukuki statüde bulunan 'polis adayı öğrencilerin' aday polis memurluğuna atanmadan önce veya aday polis memuru olarak atandıktan sonra, aynı yükümlülüğü yerine getirmemeleri durumunda, kendilerine ödenen harçlık ve yapılan masrafların yasal faizi ile birlikte tahsil edilmesinin kurala bağlandığı anlaşılmaktadır.

Bu duruma göre, itiraz konusu yasal düzenleme ile, yasal olarak aynı hukuki statüde bulunan ve polis olarak atanmaları öncesinde, idarece yürütülen bir eğitime tabi tutulan kişilerden, 4652 sayılı Kanuna tabi olarak eğitim verilen kişiler ile 3201 sayılı Kanuna tabi olarak eğitilenler arasında, mecburi hizmet yükümlülüğünün yerine getirilmemesi nedeniyle uygulanacak yaptırımlar yönünden, yasa önünde eşitlik ilkesine aykırı olduğu düşünülen bir farklılığın oluşmasına neden olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Her ne kadar 4652 sayılı Polis Yükseköğretim Kanunu'nun 15. maddesinde kurala bağlanan ve ilgili yönetmelikle ayrıntıları düzenlenen mecburi hizmet yükümlülüğüne tabi olanlarla, 3201 sayılı Kanunun Ek-24. maddesindeki kural uyarınca polis meslek eğitim merkezlerinde eğitime tabi tutulanlar arasında, eğitimin süresi açısından bir farklılık bulunduğu ve 3201 sayılı Kanuna göre, 'aday polis memuru' olarak atananların ayrılması durumunda ödenecek tazminatın ayrıca düzenlendiği görülmekte ise de, her iki Yasaya göre de tazminat yükümlülüğünün sebebinin 'mecburi hizmetin yerine getirilmemesi' olduğu, eğitim süresindeki farklılığının ise tazminata konu edilecek eğitim masraflarının toplam miktarını etkileyecek bir unsur olduğu, tazmin edilecek tutarın yapılan masrafların 'dört katı' olarak belirlenmesinin gerekçesini oluşturamayacağı açıktır. Esasen, 3201 sayılı Kanunun Ek-24. maddesinde de, polis meslek

eğitim merkezlerinde eğitime tabi tutulan öğrencilere, polis meslek yüksek okulu öğrencilerine ödenen miktar kadar harçlık ödenmesinin de  ng r lm   olması karşısında, anılan eğitim merkezleri ile polis meslek yüksekokullarında yürütülen eğitim faaliyetleri için yapılan masrafların bir kısmının da birbiriyle aynı olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, itiraz konusu ibarenin, aynı hukuki statüde bulunan (gördüğü eğitim nedeniyle mecburi hizmetle yükümlü olan) kişilere, aynı amaçla verilen eğitim nedeniyle yapılan masraflar karşılığında öngörülen aynı nitelikteki mecburi hizmet yükümlülüğünün yerine getirilmemesi durumunda uygulanacak yaptırım niteliğindeki tazminat sorumluluğunu, yasa önünde eşitlik ilkesine aykırı olarak düzenlediği d   n lm  t r.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle, 4652 sayılı Polis Yükseköğretim Kanunu'nun 15. maddesinin 11. fıkrasında yer alan '... dört katını ...' ibaresinin Anayasanın 10. maddesine aykırı olduğu kanaati ile iptalinin talep edilmesine, dava dosyasının tüm belgeleriyle onaylı suretlerinin oluşturularak Anayasa Mahkemesi'ne sunulmasına, 14/02/2012 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."